

Posudek vedoucího diplomové práce

Téma: Souhlas s osvojením

Autorka: Lucie Büttnerová

Vedoucí diplomové práce: doc. JUDr. Jindřich Psutka, Ph.D.

Autorka posuzované diplomové práce se při jejím vytváření blíže zaměřila na problematiku souhlasu s osvojením. Námětem jejího zkoumání je tedy jeden ze základních předpokladů osvojení nezletilého dítěte. Jakkoliv je zřejmé, že se jedná o problematiku v základu tradiční, jde současně o téma poměrně obtížné, a to jak s ohledem na podobu stávající úpravy, tak i s přihlédnutím k pozornosti, jaká je mu věnována v odborné nauce. S ohledem na daná východiska lze konstatovat, že se jedná o materii nepochybně vhodnou k bližšímu zpracování v podobě diplomové práce. Autorce dává více než dostatečný prostor k prokázání patřičné odborné erudice i schopnosti zpracovat dané poměrně úzké téma náležitě detailním a provázaným způsobem.

Diplomantka svou práci rozvrhla, pomineme-li *Úvod* a *Závěr*, do čtyřech samostatných částí. První nazvala *Osvojení* a vypořádává se zde s vymezením samotného pojmu osvojení a dále pak s jeho vybranými specifickými aspekty (kupř. s následky osvojení, jeho zrušením či s procesními souvislostmi). Je patrné, že jde o vstupní pojednání, jehož cílem je uvedení do problematiky. Druhá část má již se samotným tématem práce společného více. Zaměřena je na postavení souhlasu s osvojením v rámci podmínek osvojení. Převážná část pozornosti je zde koncentrována na vývoj legislativního uchopení souhlasu s osvojením na území České republiky. Následující partie, zabírající polovinu práce, se již zaměřuje na jádro celé problematiky. Vysvětlován je zde souhlas s osvojením nezletilého dítěte. Poslední část čtvrtá pak cílí na souhlas s osvojením zletilého dítěte (byť text v ní uvedený je spíše obecným seznámením s problematikou osvojení zletilého). Uvedená struktura představuje nepochybně jeden z možných přístupů k rozvržení práce daného zaměření. S povděkem je přitom třeba konstatovat, že úvodní vstupní pasáže zabírají v poměru k celku pouze omezený rozsah (byť některým otázkám mohl být s ohledem na téma práce věnován patrně omezenější prostor - např. vymezení pramenů aktuální úpravy osvojení).

Práce je na odpovídající úrovni i po věcné a obsahové stránce. Autorka svůj výklad opírá o tradiční zdroje především komentářové literatury. Vedena těmito zdroji se v práci dopouští minima věcných pochybení, byť některá zjednodušující či ne zcela přesná tvrzení v práci jistě nalézt lze (srov. např. s. 56 – *Souhlas manžela osvojenice*). Občas se ve výkladu možná až zbytečně opakuje (např. výjimky z potřeby souhlasu nezletilého dítěte staršího 12 let s osvojením jsou uvedeny jak na s. 30, tak hned na s. 32 atp.). Na některých místech si poněkud protiřečí (kupř. na s. 36 uvádí, že souhlas rodičů není třeba vždy - na s. 37 však uvádí, že jde o pravidlo, bez kterého nemůže dojít k osvojení; na s. 47 zase uvádí, že o tom, zda je možné dítě osvojit bez souhlasu rodiče musí vždy rozhodnout soud, a to i tam, kde byli rodiče zbaveni rodičovské odpovědnosti a současně i práva dát souhlas k osvojení - na s. 53 však uvádí, že v takovém případě již soud potřebnost souhlasu řešit nemusí a nemůže, neb právo

udělit souhlas již bylo rodiči odňato). Některá tvrzení by stálo za to rozvést (např. myšlenku, že rodiče nevystupují při udělování souhlasu jen jako zákonní zástupci dítěte – s. 37; je tedy možnost dát souhlas jejich právem, nebo jde o právo dítěte, které rodiče vykonávají coby jeho zákonní zástupci). Přidržení se osvědčených zdrojů ji pak sice na jednu stranu chrání před výraznějšími pochybeními, současně však dosti limituje prostor pro vlastní invenci. Uvedené však jistě neznamená, že by v práci nebylo možné nalézt řadu vlastních názorů a úvah (srov. např. s. 40 a zde podaná polemika ohledně ochrany nezletilých rodičů na úkor jejich dětí).

Autorka užila k vytvoření své práce odpovídající vzorek odborné literatury monografické i komentářové. Jen omezenou pozornost však věnovala literatuře časopisecké, jakož i zdrojům judikatorním. Citováno je v intencích platné citační normy. Na základě kontroly autorské původnosti provedené systémem Theses byla zjištěna podobnost s jinými kvalifikačními pracemi, když nejvyšší úroveň shody (resp. podobnosti) dosáhla 15%. Při bližším nahlédnutí do obou porovnávaných prací je však patrné, že tato podobnost připadá ve zcela převážném rozsahu na citační aparát práce, který se z logiky věci v pracích zaměřených na problematiku osvojení nutně překrývá, a dále pak na informace z daných literárních zdrojů doslovně přebírané či parafrázované (i zde lze z logiky věci očekávat shodu s jinými kvalifikačními pracemi).

Na lepší úrovni mohla být formální úroveň zpracování. Autorka v tištěné verzi své práce formátuje text tak, že po každé straně nechává okraje široké pět centimetrů. Tento přístup vede ke zmenšení textu na velikost neodpovídající obecným požadavkům předepsaným pro diplomové práce a pro čtenáře se stává poměrně obtížně čitelným. Jistá nedůslednost ve formálním zpracování se projevuje i v prohození stránek, kdy po straně 69 následuje strana 71.

S ohledem na vše výše uvedené lze shrnout, že odevzdaný text sice trpí tu a tam jistými dílčími nedostatky, jejich závažnost a rozsah však jistě nejsou takového rázu, aby mohly jakkoliv ovlivnit finální konstatování, že posuzovaná práce splňuje požadavky kladené na závěrečnou práci v magisterském studijním programu, jakož i celkově dobrý dojem z práce. Diplomantce se daří náležitě vypořádat se všemi podstatnými atributy zvolené problematiky. Její vyjadřování je přehledné a srozumitelné. Z práce je rovněž patrný její zjevný zájem o zvolené téma, jakož i hlubší proniknutí do jeho vnitřní podstaty. Práci proto k obhajobě doporučuji a navrhuji ji hodnotit jako velmi dobrou až výbornou v závislosti na úrovni obhajoby.

Otázky k obhajobě:

Souhlas rodičů s osvojením bývá považován za jeden z klíčových faktorů ovlivňujících délku procesu osvojení. Některými rodiči je toto jejich právo využíváno, či patrně přesněji zneužíváno, k blokování osvojení, popř. alespoň k jeho maximálnímu oddálení. Je podle Vás stávající úprava v tomto směru efektivní? Jaká řešení byste případně navrhla, aby byl zachován ochranný účel souhlasu, ale současně došlo k zefektivnění a urychlení procesu osvojení.